

Ειρήνη Μάρρα
«Τα κόκκινα λουστρίνια» (σελ. 160-162)

Θεματικά κέντρα του κειμένου → Η αδερφική αγάπη | Ο νεανικός αυθορμητισμός και η ωρίμανση | Η βιοπάλη και ο παραδειγματικός χαρακτήρας του βιοπαλαιστή | Η οικονομική και κοινωνική ανισότητα

Πρόσωπα → Ο νεαρός τσαγκάρης | Η κόρη του δασκάλου | Η αδερφή του νεαρού (γίνεται πιο σύντομη αναφορά και σε άλλα πρόσωπα: π.χ. στη μητέρα του νεαρού, στα αδέρφια του, στο αφεντικό του)

Χρόνος → Κάποια χρονική περίοδος στο παρελθόν, η οποία δεν ορίζεται

Τόπος → Η αγορά της πόλης | Το τσαγκαράδικο | Το σπίτι του νεαρού

Ανάλυση

Με το σύντομο διήγημα «Τα κόκκινα λουστρίνια» η Ειρήνη Μάρρα προβάλλει πολλά και διαφορετικά θέματα, που αφορούν τις ανθρώπινες σχέσεις, την οικογένεια, τον ανθρώπινο χαρακτήρα και τα συναισθήματα. Παρά τη συντομία και την απλότητα της ιστορίας, το κείμενο παρουσιάζει πολύ παραστατικά τα πρόσωπα και τις καταστάσεις και αφήνει ισχυρά μηνύματα και διδάγματα στον αναγνώστη.

Πρόκειται για την ιστορία ενός νεαρού βιοπαλαιστή, ο οποίος εργάζεται σκληρά και έντιμα ως τσαγκάρης σε ένα τσαγκαράδικο. Η αφήγηση εστιάζει στην παράτολμη απόφασή του να δωρίσει ένα ζευγάρι κόκκινα λουστρινένια γοβάκια, τα οποία ο ίδιος θα φτιάξει, στην κοπέλα που έχει ερωτευτεί (στην πλούσια και όμορφη κόρη του δασκάλου), ελπίζοντας ότι έτσι θα την προσεγγίσει. Έχοντας φτιάξει με ιδιαίτερη επιμέλεια και φροντίδα τα γοβάκια, το βράδυ στο σπίτι αρχίζει να παρατηρεί την φτωχική κατάσταση της οικογένειάς του και ιδιαίτερα την παραμελημένη και φτωχικά ντυμένη αδερφή του. Ξαφνικά όλα μέσα του αλλάζουν και με ένα ανάμεικτο συναίσθημα ντροπής και μεταμέλειας σκέφτεται πολύ πιο ώριμα και συνειδητοποιεί ότι τα ολοκαίνουργια γοβάκια αξίζουν και πρέπει να δοθούν όχι στην κόρη του δασκάλου, η οποία πιθανότατα δεν θα τους δώσει και πολλή σημασία, αλλά στην αδερφή του. Πράγματι, ο νεαρός τα δωρίζει στην αδερφή του, γεμίζοντάς την έτσι με χαρά, αυτοπεποίθηση και ψυχική ανάταση, ενώ ο ίδιος νιώθει ότι ωρίμασε και ότι έκανε το σωστό.

Με την ανατροπή που υπάρχει στην εξέλιξη της ιστορίας και στις αποφάσεις του νεαρού, τονίζεται ιδιαίτερα η υπεροχή της αδερφικής αγάπης έναντι του εφήμερου ερωτικού συναίσθηματος. Ο νεαρός πρωταγωνιστής καταλαβαίνει όχι μόνο την επιπολαιότητα του σχεδίου του και το πόσο άστοχο είναι, αλλά κυρίως την πολύ μεγαλύτερη ηθική αξία που έχει η αγάπη και το ενδιαφέρον για την αδελφή του. Στη σκέψη και στην ψυχή του νεαρού το καθήκον προς την οικογένεια κυριαρχούν μπροστά σε κάθε άλλο προσωπικό συναίσθημα. Με αυτό τον τρόπο βλέπουμε μέσα στο κείμενο το πέρασμα του νεαρού ήρωα από το στάδιο του αυθορμητισμού, της επιπολαιότητας και της απερισκεψίας στο στάδιο της ωριμότητας, της σύνεσης και της σοβαρότητας. Είναι μια σύντομη αλλά πολύ έντονη ιστορία ωρίμανσης, εσωτερικής αλλαγής και βελτίωσης.

Μέσα από την ιστορία του κειμένου προβάλλεται, επιπλέον, η δυσκολία της ζωής των βιοπαλαιστών, η οποία όμως δεν επηρεάζει τελικά τον χαρακτήρα τους προς το χειρότερο. Ο νεαρός τσαγκάρης προέρχεται από μια πολυμελή και φτωχική οικογένεια που ζει με πολλές στερήσεις και γι' αυτό αναγκάζεται ο ίδιος να εργάζεται σκληρά. Ανταμείβεται όμως για την εργατικότητα και την ευστροφία του από το αφεντικό του και εντέλει καταφέρνει να κάνει και αποταμίευση κάποιων χρημάτων. Η ποιότητα, όμως, και η ευγένεια του χαρακτήρα αυτού του νεαρού βιοπαλαιστή προβάλλονται περισσότερο με την τελική του μεταστροφή και την απόφασή του να δώσει τα παπούτσια στην αδερφή του. Τέλος, ένα ακόμη θέμα που εμμέσως προβάλλει το κείμενο είναι οι μεγάλες κοινωνικές και οικονομικές αντιθέσεις που υπήρχαν σε παλιότερες εποχές, κυρίως μέσα από την μεγάλη αντίθεση που υπάρχει στην εμφάνιση και στον τρόπο ζωής των δύο κοριτσιών (της κόρης του δασκάλου και της αδερφής του ήρωα).

Αφηγηματικοί τρόποι → Αφήγηση και περιγραφή (απουσιάζει τελείως ο ευθύς λόγος, π.χ. διάλογος)

Το είδος του αφηγητή → Ετεροδιηγητικός (=δεν συμμετέχει στην ιστορία που αφηγείται) και παντογνώστης (=γνωρίζει τις σκέψεις και τα συναισθήματα των ηρώων της ιστορίας)

Εκφραστικά μέσα-σχήματα λόγου → Λαϊκή γλώσσα, με πολλούς ιδιοματισμούς (λέξεις του λαϊκού ιδιώματος) | Μεταφορές, ασύνδετα σχήματα, εικόνες, προσωποποιήσεις, επαναλήψεις

Ασκήσεις

1. Συμπληρώστε τα κενά με τις κατάλληλες λέξεις.

- Ο νεαρός τσαγκάρης είχε κερδίσει την _____ του αφεντικού του.
- Για να φτιάξει τα λουστρινένια γοβάκια ο νεαρός δούλευε ακόμη και τις _____.
- Η μητέρα του ήρωα εργαζόταν ως _____ στο σπίτι του δασκάλου.
- Ο νεαρός σκεφτόταν να δώσει τα παπούτσια στην κόρη του δασκάλου όταν θα γινόταν μια _____.
- Το φουστάνι της αδερφής του ήρωα ήταν _____ και τα μαλλιά της ήταν δεμένα με ένα _____.
- Στο τέλος του κειμένου ο ήρωας νιώθει πιο _____.

2. Να σημειώσετε αν οι παρακάτω προτάσεις είναι σωστές (Σ) ή λανθασμένες (Λ).

- Ο νεαρός μάζευε τα λεφτά για τα γοβάκια κρυφά.
- Το σχέδιο για τα γοβάκια το σκέφτηκε μόνος του ο ήρωας.
- Ο νεαρός δεν είχε μιλήσει ποτέ στην κόρη του δασκάλου.
- Προτού δώσει τα γοβάκια στην κόρη του δασκάλου, ο νεαρός σκέφτηκε να το ανακοινώσει στην μητέρα του.
- Η αδερφή του ήρωα είχε μόνο ένα ζευγάρι παπούτσια.
- Το κείμενο είναι τμήμα από μυθιστόρημα και η ιστορία του νεαρού τσαγκάρη συνεχίζεται.

3. Να αναφέρετε πράξεις ή σκέψεις του νεαρού τσαγκάρη οι οποίες δικαιολογούν τους παρακάτω χαρακτηρισμούς του.

Είναι εργατικός επειδή _____

Είναι έξυπνος επειδή _____

Είναι συμπονετικός επειδή _____

Είναι ώριμος επειδή _____

Είναι αισιόδοξος επειδή _____

4. Βρείτε στο κείμενο και αντιγράψτε δύο σημεία στα οποία ο αφηγητής μπαίνει στο μυαλό του ήρωα και μας παρουσιάζει τι ακριβώς σκέφτεται εκείνη τη στιγμή (παντογνώστης αφηγητής).

(α) _____

(β) _____

5. Βρείτε μέσα στο κείμενο και αντιγράψτε μία μεταφορά, μία προσωποποίηση και μία επανάληψη.

Μεταφορά: _____

Προσωποποίηση: _____

Επανάληψη: _____